

MTA IX. Gazdálkodástudományi Bizottság (GtB)
Ipar- és Vállalatgazdasági Albizottság
Kisvállalat és Vállalkozás Munkacsoport

Megnyitó: versenyképesség és vállalkozási tevékenység

Czakó Erzsébet, SGH Warsaw School of Economics

Műhelykonferencia

Kisvállalat és Vállalkozás Munkacsoport

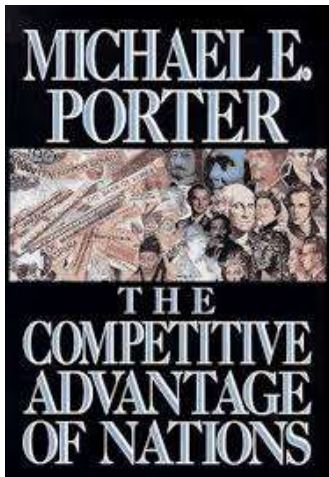
Budapest, 2026. június 10.

Témakörök

1. Versenyképesség és vállalkozás kutatások
2. A vállalkozás kutatások néhány elméleti fundamentuma
3. Kiemelkedő hazai vállalkozás kutatók és eredményeik
2000-2025., MTMT alapján
4. A Kisvállalat és Vállalkozás Munkacsoport

A nemzetközi gazdasági kapcsolatok alapjai – Adam Smith-től Michael Porterig

- abszolút előnyök
- komparatív előnyök

1990.

- **A vállalati versenyelőnyökre ható tényezők.**

Feltevések ill. érvényességük

- A nemzetgazdasági teljesítmény alapja a **vállalati versenyelőnyök alakulása**.
- A vállalati teljesítmények **fő kontextusát** az adott ország **formális és informális intézményei** jelentik.
- A **versenyelőnyöknek dinamikája van**: a vállalatoknak innovációval és megújítással alakítaniuk szükséges, és fenn kell tartaniuk versenyelőnyeiket.

A vállalatok sokfélék.

Number of Enterprises by Employees, HUN 2013-2024

Year	1 fő	2–9 fő	10–49 fő	50–249 fő	250 fő és több
2013	396.442	177.103	26.363	4.388	850
2014	427.821	174.528	27.574	4.490	875
2015	458.010	175.319	29.308	4.802	920
2016	476.916	178.159	29.963	4.957	948
2017	477.751	174.907	30.639	5.031	994
2018	486.745	178.333	29.428	4.742	970
2019	533.678	198.303	29.932	4.789	988
2020	566.417	191.862	28.469	4.469	955
2021	668.564	202.518	30.310	4.573	951
2022	693.937	204.163	31.261	4.776	995
2023	600.815	204.599	31.976	4.852	1.015
2024	611.626	202.727	31.778	4.854	1.009

Source: KSH / Hungarian Statistical Office

Export Intensity by Enterprise Size Category, HUN

Category	2013	2018	2024
250 fő és több	52.41%	53.33%	50.91%
50–249 fő	29.38%	30.52%	29.27%
10–49 fő	17.19%	17.19%	19.17%
2–9 fő	10.88%	9.25%	12.22%
1 fő	11.85%	12.52%	15.10%

Size-Dependent Export Orientation:

There is a near-perfect linear relationship between the size of the enterprise and its reliance on exports.

Medium-sized enterprises (50–249 employees) maintain a steady export intensity of approximately **27% to 31%**.

Small enterprises (10–49 employees) hover between **16% and 19%**.

Micro-enterprises (1–9 employees) show the lowest intensity, generally staying between **9% and 15%**.

Recent Growth in Smallest Categories:

The "**1 fő**" (**1 person**) category saw a notable increase in export intensity in 2024, reaching **15.1%**, its highest level in the analyzed period.

Similarly, the "**2–9 fő**" category reached a period high of **12.2%** in 2024, suggesting a growing international presence for even the smallest businesses.

Stability and Resilience:

Despite global economic shifts between 2013 and 2024, the export intensity for most categories has remained remarkably stable, with only minor year-to-year fluctuations. This suggests that the export structures of these enterprise categories are well-established.

Hol tart az állami szerepvállalás a 2020-as években?

A gazdasági versenyképesség alakításában az **államnak** van szerepe.

Adóbevételekből **hagyományos kormányzati területek** (védelem, rend, igazság, közjavak (pl. oktatás), elesettekről gondoskodás)

- + horizontális gazdaságfejlesztési területek (1990-es évek, az ipar mellett pl. innováció, regionális fejlesztés)
 - + új kormányzási megoldások (new public management – 2000 évektől)
 - + új megfontolások (pl. inkluzivitás, fenntarthatóság, kompetenciák, **jóllét**)
 - + határozott gazdasági fellépés a 2008/09 válság után (pl. állami vállalatok, kormányzati erő demonstrálás, államiság eszközei)
 - + megújulás előmozdítása a covid-19 nyomán és az AI előtérbe kerülésével **vállalkozói készségek**, a természeti környezet szempontjai, technológiák adoptálása
- ? időtartam

Politikai értékvalasztások és döntések: **Hatások? Területek? Eszközök?**

Propozíciók

1. A gazdasági versenyképesség alakításában középpontba került a vállalkozási tevékenység (entrepreneurship) kompetenciáinak életen át történő alakítása.

Economic Foundations of Entrepreneurship Research

J. A. Schumpeter

The agent of "Creative Destruction" who introduces new combinations and innovation.

1911/1934, 1943

I. M. Kirzner

The market equilibrator who is "alert" to price discrepancies and arbitrage opportunities.

1973, 1979, 1997

W. J. Baumol

Missing Prince from Hamlet (1968)
Theory that the supply is constant; allocation depends on the "rules of the game."

1968, 1990, 1993

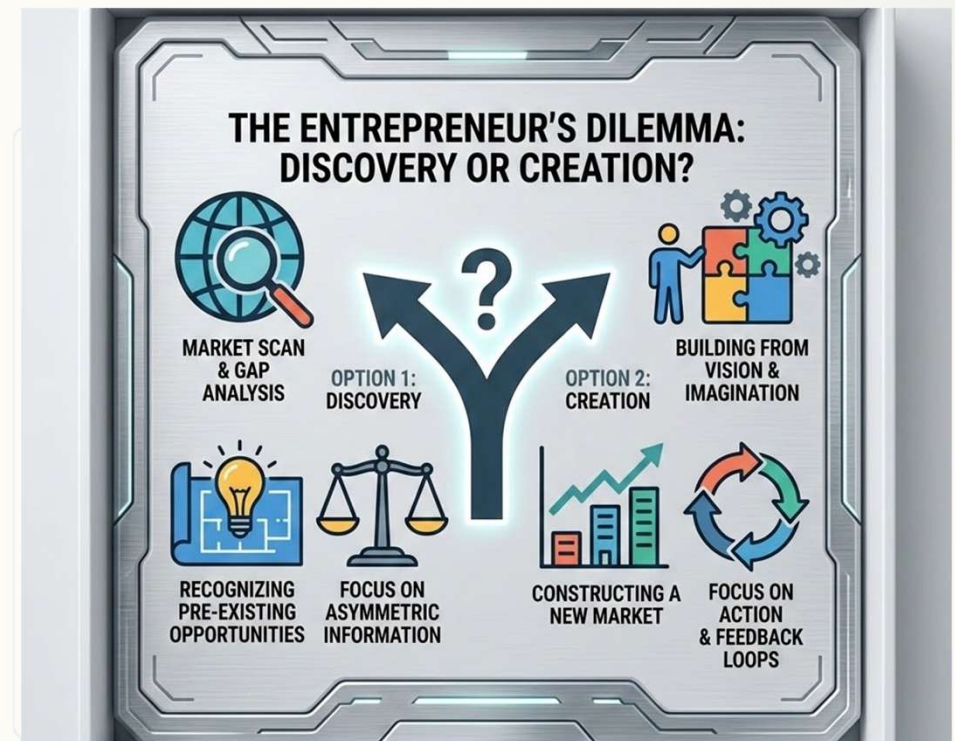

The Individual–Opportunity Relationship

Modern entrepreneurship research focuses on the interaction between the individual and the opportunity.

 Discovery Perspective: Opportunities as objective realities in the environment waiting to be found.

 Creation Perspective: Opportunities as social constructions created through entrepreneurial action.

Dynamic Capabilities and the Entrepreneurial Firm Theory

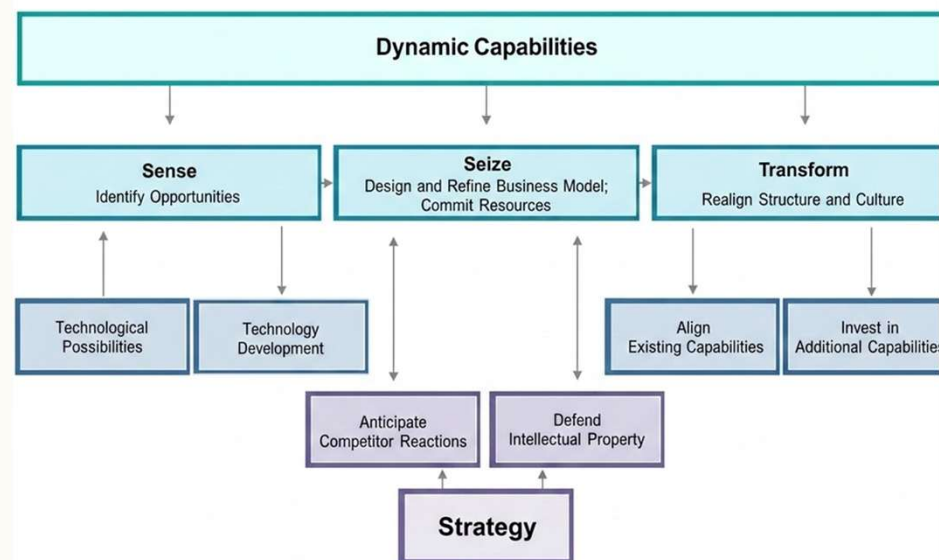
David Teece (1997, 2016, 2023) provides the bridge between Entrepreneurship and Strategic Management.

Sensing: Identifying and shaping opportunities.

Seizing: Mobilizing resources to capture value.

Transforming: Continuous renewal of firm assets.

Dynamic Capabilities Framework with Sense Seize and Transform.

This slide is 100% editable. Adapt it to your need and capture your audience's attention.

Entrepreneurship and Economic Impact

High-Impact (HIE)

Entrepreneurship that drives innovation and productivity growth. Research focuses on the "scaling" phase and structural market shifts.

Replicative

"Lifestyle" businesses that fulfill market demand without introducing substantially new combinations or driving productivity gains.

Z. Ács, 2011

The "Underbelly" of Alertness

Alertness can be directed toward harmful ends depending on institutional incentives (Chase et al., 2025).

Entrepreneur, Entrepreneurship, and Enterprise

SEW – Social and Economic Wealth

Business and Management Studies

THE ENTREPRENEUR.

- Individuals initiating ventures
- Visionaries managing risk
- Key innovation drivers

ENTREPRENEURSHIP.

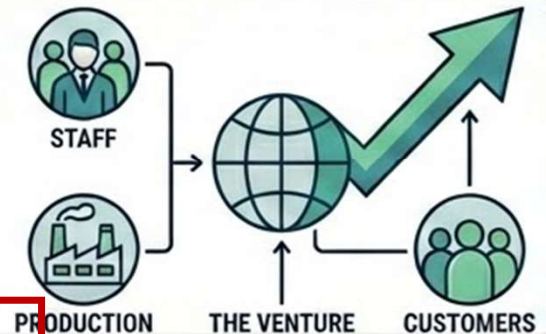
- Designing, launching, and running a business
- Resource coordination under uncertainty
- Value creation in the market

The activity

THE ENTERPRISE.

- ~~The commercial organization or unit~~ ^{for-profit}
- Orchestrating labor, capital, assets
- Generating products/services

Psychology
Social Psychology

Economics
Sociology
Political Sciences

Highly Ranked Academic Journals in Entrepreneurship and Small Business

Entrepreneurial Business and Economics Review (EBER): A peer-reviewed, open-access quarterly journal published by the [Krakow University of Economics](#). It bridge-links economic theory with business management practice. The journal focuses heavily on international entrepreneurship, SME growth dynamics, and macroeconomic impacts on business creation. It holds a notable Web of Science Journal Impact Factor of 3.4 and is indexed in Scopus (Q1). You can access it directly on the EBER Journal Platform. [[1](#), [2](#), [3](#), [4](#), [5](#), [6](#)]

International Journal of Entrepreneurship and Small Business (IJESB): Focuses on specialized, cross-cultural topics such as indigenous enterprises, minority self-employment, and policy. Published by [Inderscience](#). [[1](#)]

International Small Business Journal (ISBJ): A leading double-blind, peer-reviewed publication that provides high-quality research papers on small businesses. Explore articles via [Sage Journals](#). [[1](#)]

Journal of Small Business & Entrepreneurship (JSBE): Features original, high-impact international scholarship on business resilience, digital transformation, and social impact. Browse the journal at [Taylor & Francis](#). [[1](#)]

Journal of Small Business Management (JSBM): The official journal of the International Council for Small Business (ICSB), covering small business strategy, family-owned enterprises, and entrepreneurial education. View the journal on [Taylor & Francis](#). [[1](#)]

Small Business Economics: A premier journal focusing on the economic roles of small and medium-sized enterprises (SMEs), entrepreneurial ecosystems, and innovation. Access the publication on [Springer Link](#). [[1](#), [2](#), [3](#), [4](#), [5](#)]

Propozíciók

1. A gazdasági versenyképesség alakításában középpontba került a vállalászási tevékenység kompetenciáinak élelen át történő alakítása.
2. A nemzetközi szakirodalom számos adoptálásra és adaptálásra érdeemes megközelítést kínál a hazai vállalkozók és vállalkozási tevékenységek kutatásához, és ezeknek a fejlesztéséhez.

Kiemelkedő hazai kutatók, MTMT 2020-2025.

2000-es évek	2010-es évek	2020-2025.
Szerb László Vecsenyi János Kállay László Laki Mihály Imreh Szabolcs Czakó Ágnes Kuczi Tibor	Szerb László és szerző társai Kállay László Laki Mihály Imreh Szabolcs Sáfrányné Gubik Andrea Csákné Filep Judit	Szerb László és szerző társai Csákné Filep Judit Szepesi Balázs és szerző társai

Hivatkozások szerint kiemelkedők.

A vállalkozáskutatók témái, MTMT 2020-2025.

„A Magyar Tudományos Művek Tára (MTMT) publikus adatainak és a kapcsolódó szakirodalmi korpusznak a mélyreható elemzése alapján egyértelműen megállapítható, hogy **a magyarországi vállalkozáskutatás az elmúlt negyedszázadban (2000–2025) komoly minőségi, intézményi és módszertani evolúción ment keresztül.**⁴¹

- A **2000-es éveket** leginkább jellemző leíró és szociológiai indíttatású elemzések, a rendszerváltás sokkjára adott válaszok és a KKV-szektor strukturális dualizmusának vizsgálata ²
- **a 2010-es évekre** átadta a helyét a nemzetközileg beágyazott, nagy hatású elméleti modelleknek (mint Szerb László vállalkozói ökoszisztéma-kutatásai) ¹⁶ és a szakpolitikai eszközök szigorú kvantitatív hatásvizsgálatának (Kállay László támogatás-kritikái).⁵⁵
- A **2020–2025 közötti időszakban** a kutatói közösség rendkívüli rugalmassággal reagált a globális válságok (pandémia, háború, VUCA környezet) hatásaira ⁶¹, miközben a digitalizáció, a körforgásos gazdaságra való átállás, a módszertani önreflexió ⁵, valamint a narratív gazdaságtani elemzések új szintre emelték a hazai tudományos diskurzust.

Az MTMT statisztikai adatai és a Szerb László 2025-ös akadémikusi kinevezése ¹⁴ világosan jelzik, hogy **a vállalkozástan mára a hazai közgazdaság- és társadalomtudományok egyik leginkább professzionalizálódott, elismert és nemzetközileg is legversenyképesebb diszciplínájává vált.**”

Propozíciók

1. A gazdasági versenyképesség alakításában középpontba került a vállalkozási tevékenység (entrepreneurship) kompetenciáinak életen át történő alakítása.
2. A nemzetközi szakirodalom számos adoptálásra és adaptálásra érdemes megközelítést kínál a hazai vállalkozók és vállalkozási tevékenységek kutatásához, és ezeknek a fejlesztéséhez.
3. A hazai kutatók és kutatási műhelyek megfelelő alapokkal rendelkeznek a kisvállalatok és a vállalkozások kutatásához és fejlesztéséhez.

A Kisvállalat és Vállalkozás Munkacsoport alapításának előzménye és indíttatása

- MTA IX. Gazdálkodástudományi Bizottság és az Ipar- és Vállalatgazdasági Albizottság 2024. tavaszi kezdeményezései
- BGE Vállalkozásfejlesztés mester szak és PSzK Menedzsment és Vállalkozás Tanszék kezdeményezése 2024. június: a Vállalkozásfejlesztés mester szakok felelőseinek 1. találkozója

A munkacsoport fókuszában

A kisvállalat – Small Business

- Független tulajdonban álló és profit-orientált entitás
- Az Alapítók/Tulajdonos(ok) részt vesznek az irányításban (governance)
- Van első számú felsővezetője/cégvezetője
- Rendelkezik alkalmazottakkal
- Iparágában és/vagy piacain nem domináns szereplő

A vállalkozás - Entrepreneurship

- Térben és időben zajló tevékenység
- Célja az új lehetőségek feltárása és kiaknázása
- Lehet személyhez kötött (entrepreneur) és/vagy szervezethez kapcsolódó, szervezeti jellegű (intrapreneurship, entrepreneurial firm / entrepreneurial management / entrepreneurial leadership)

Az aspirációk

A Kisvállalat és vállalkozás munkacsoport arra törekszik arra, hogy a tudományos és szakmai párbeszédet fenntartsa, és ezt kiterjessze a gyakorlat, a kisvállalat vezetők és a vállalkozók irányába.

Várja azokat az MTA köztestületi tagokat, akik a közgazdaságtan (Economics), gazdálkodástan (Business and Management), gazdaságpszichológia (Economic Sociology), és más tudományterületeken a kisvállalatok és/vagy a vállalkozási tevékenység társadalmi, gazdasági és pszichológiai sajátosságaival, jellemzőivel foglalkoznak, és hozzá kívánnak járulni a hazai tudományos és szakmai párbeszéd fejlesztéséhez.

A munkabizottságba kooptálásra kerülhetnek olyan nem MTA köztestületi tagok is, gyakorlati szakemberek, akik a tudományos és szakmai párbeszédbe aktívan be kívánnak és be tudnak kapcsolódni.

Tovább információ: erzsebet.czako@gmail.com

